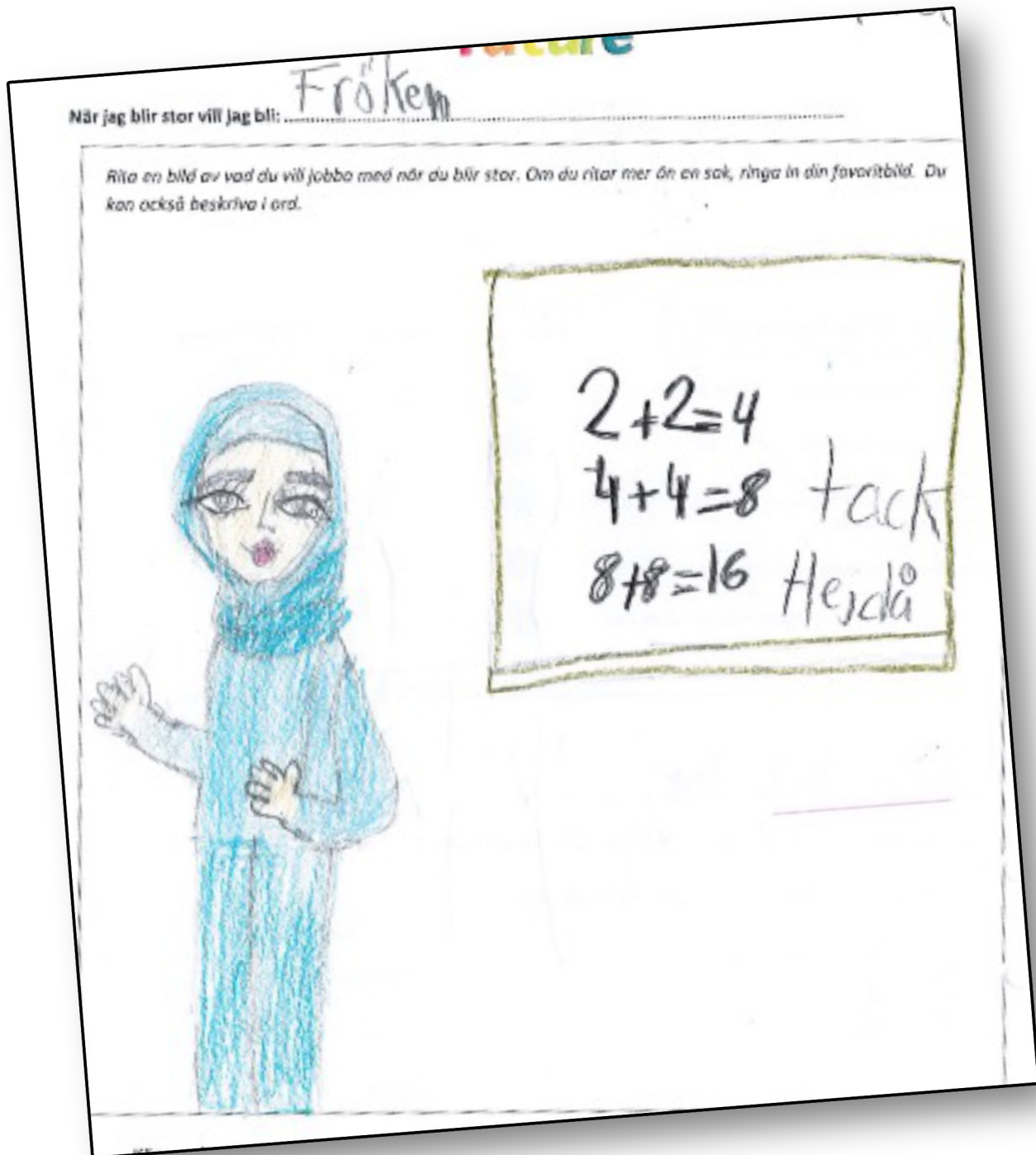

DRAWING THE FUTURE

En studie om vad Skånes elever i åldrarna
6-11 år vill jobba med när de blir stora

MEDVERKANDE

från Mälardalens universitet

Prof. Sarah Wamala Andersson

Dr. Karin Schölin Bywall

Dr. Matt X. Richardson

Therese Norgren, M.Sc.

från Education and Employers UK

Nick Chambers, CEO

från Region Skåne

Charlotta Levin

Ingrid Weimers Reader

Karolina af Kleen, Åstorps kommun

Studien har finansierats och projektletts av Region Skåne. Etiskt tillstånd för studien har beviljats av Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2023-02198-01).

Studiens medverkande skulle vilja ge ett varmt tack till de deltagande kommunerna Lomma, Tomelilla, Malmö, Hörby, Helsingborg, Ängelholm, Åstorp, Vellinge, Östra Göinge, Hässleholm, Örkelljunga, Trelleborg, Landskrona, och Simrishamn.

Innehåll

Förord.....	4
Sammanfattning	6
Om studien.....	8
Resultat.....	10
Ritaktiviteten bland elever	10
Webbenkät bland anställda	22
Diskussion	26
Slutord.....	30
Referenser	32
Bilagor.....	34
English Summary.....	38

Förord

Barn och ungas kunskaper om arbetsmarknaden och vilka yrkesmöjligheter som finns är begränsad. Socioekonomisk bakgrund påverkar i väldigt stor utsträckning ungas framtida utbildnings- och yrkesval och det är bevisat att barn kodar yrken som manliga eller kvinnliga redan från 6 års ålder.

Denna bakgrund är en av anledningarna att Skåne har engagerat sig i Drawing the Future. Drawing the Future är en global enkätstudie som undersöker barns drömmar och motivation kring sina framtida studie- och yrkesval. Studien har genomförts med över 20 000 barn i 20 olika länder. Skåne är nu först ut i Sverige i att ha genomfört enkätstudien.

Resultaten från Drawing the Future pekar på vikten av ett samarbete mellan skolan och arbetslivet. Detta bidrar till att höja ambitionerna, vidga vyerna, utmana stereotyper och visa relevansen av det barn och ungdomar studerar till senare i livet. En tydlig koppling till arbetslivet breddar möjligheter och bidrar även på sikt till barn och ungdomars övergång till arbetsmarknaden.

I Skåne idag pågår flera samverkansinsatser på området skola-arbetsliv och vi har genom Drawing the Future bidragit till fler insatser i de lägre skolåren. Drawing the Future i Skåne bidrar även till ett kunskapsunderlag och en bredare insikt kring barn och ungas framtidsdrömmar och bilder av arbetsmarknaden och vilka möjligheter de (inte) ser och vilka normer som styr. Resultaten kommer bland annat att användas i projektet STEM UP, där målet är att öka barn och ungas intresse för STEM (science, technology, engineering and mathematics).

Drawing the Future har varit ett explorativt samarbete mellan Region Skåne, Education and Employers, Mälardalens universitet och Åstorps kommun samt alla deltagande kommuner i Skåne. Jag vill rikta ett särskilt tack till de skolor med alla elever och personal som genom sitt engagemang möjliggjort denna insats och därmed skapat ett resultat för Skåne. Och där Skåne genom detta deltagande numera är en del av en global kontext och utveckling!

Anna Pettersson
Utvecklingsdirektör, Region Skåne

“Forskare”

Foreword

It has been a delight to work with colleagues from Region Skåne and Mälardalens University on this landmark report examining the career aspirations of children in Skåne, who or what is influencing these choices and how they compare with current and projected jobs.

To mark International Women's Day 2016 our charity released a two-minute video which showed children aged 5-7 drawing a picture of a firefighter, surgeon and fighter pilot. Having drawn the pictures, they were then asked if they would like to meet the people who did those jobs for real. The '[Redraw the Balance](#)' video captures their reaction when they realised that all three were female – 92% had drawn pictures of men. The video has been viewed over 100 million times and been recreated in a number of countries.

Wishing to get a better understanding of what children were thinking we developed the '[Drawing the Future](#)' methodology. We asked 20,000 children in 19 countries and results were surprising – gender stereotyping was evident in every country with the top choice of job being a footballer for boys and teacher for girl in nearly every country.

The results from Skåne are encouraging in showing that children have a strong belief that they will be able to choose any job they want when they grow up and that this belief is not influenced by gender or ethnicity. However, when it comes to the job they aspire to themselves then this is strongly influenced by gender. Given that Sweden is one of best regarded countries on gender equality it is very surprising that hairdresser is the number one career choice for girls. It shows how deep and ingrained the stereotypical views children hold about the jobs people do.

In common with other countries, Skåne children's career aspirations are strongly influenced by the people around them,

especially their parents. However media and online sources have a greater influence on children's career choices than we have seen in other countries and this something which is worth exploring in more detail.

The study shows a significant mismatch between the current and predicted demands of the labour market and children's career aspirations. We know from other research studies we have undertaken that the career aspirations of 7-year-olds are often similar to those of 17-year-olds so this mismatch is concerning. For example, only one of the ten most popular career choices (doctor) is directly linked to STEM.

So what can be done to broaden children's horizons and show them the myriad of career opportunities open to them? One easy and effective way is getting people from the world of work to go into schools (either in person or virtually) and chat to young people about their job and career route. Schools can play a pivotal role in this. This study shows that teachers want to help but don't have the connections with employers nor the time to find people. One option might be to establish an on-line database of willing volunteers doing a diverse range of jobs which schools could easily and quickly search – a bit like on-line shopping. It is an approach a number of countries have successfully adopted, often replicating the methodology and technology of '[Inspiring the Future](#)'. And the ability for schools to connect with volunteers virtually is a real game changer, enabling their students to interact with an incredibly diverse range of volunteers from across the country in a way that has not been possible with before. It was the potential the revolutionise how young people can see the world and the opportunities open to them.

Nick Chambers
CEO, Education and Employers charity

Sammanfattning

Drawing the Future Skåne är den första studien i Sverige som har använt denna internationellt etablerade metod brett i sina skolor. Studien visar att:

- Eleverna har en stark framtidsstro till att de kommer att kunna välja vilket jobb de vill när de blir vuxna och att det kommer att finnas många alternativ att välja mellan. Denna tro verkar inte påverkas av kön eller etnicitet (baserat på det huvudspråk som talas hemma).
- Många elever har klara mål för framtiden när det gäller sina yrkesval. Elevers yrkesval beror på att de finner det roligt, vill hjälpa andra, strävar efter ekonomisk framgång och bryr sig om människor.
- Det finns en mycket svag koppling mellan elevernas val av framtida yrken, dagens efterfrågan på kompetens, och förväntade behov av yrkesspecifik arbetskraft i framtiden (2035).
- Elevers val av framtida yrken visar en svag koppling till kompetensbehoven inom STEM-området, grön och digital omställning. Detta trots att många elever anser att matematik, engelska och naturvetenskap är viktigt för att kunna få ett framtida jobb.
- Media har en betydande inverkan på elevernas drömmar om framtida yrken, särskilt när de inte känner någon som arbetar inom det yrke de är intresserade av. Ungefär hälften av eleverna angav media och onlinekällor som den primära informationskällan när det gäller yrkesval. Skolan anges sällan som inspirationskälla.
- Eleverna framtida yrkesval påverkas till viss del av personer de känner. En av fyra elever i studien kände någon som arbetade inom det yrke de själva önskade. Föräldrar var den vanligaste källan i dessa fall.
- En stor andel av eleverna uttrycker att skolan är viktig, men många var osäkra på om de vill fortsätta till eftergymnasiala studier.

“Arkeolog”

Tydliga gruppskillnader finns i vissa aspekter

- Det finns tydliga könsskillnader med stereotypa mönster bland barnens yrkesambitioner. Endast en handfull yrken gillas av både pojkar och flickor i någorlunda liknande omfattning.
- Flickor påverkas mer av sina mammor och pojkar mer av sina pappor när det gäller val av framtida yrke. Pappan och andra manliga släktingar har generellt större påverkan på elevers val av framtida yrke än mammor och andra kvinnliga släktingar. Det gäller för både de som talar svenska och de som talar andra språk hemma.
- Flickor får oftare information om det yrke de önskade ha genom bekanta/släktingar eller skolan, medan pojkar oftare får information genom media/onlinekällor.
- Flickor tror att de kan göra samma jobb som pojkar, medan pojkar och de som talar ett annat språk hemma än svenska är något oftare tveksam till detta.
- När det gäller favoritämnen i skolan svarar en större andel pojkar att de gillar idrott, matematik och naturvetenskap (NO), medan en större andel flickor svarar att de gillar slöjd, bild och engelska.
- När det handlar om att studera vidare efter gymnasiet är viljan starkare hos flickor än för pojkar. De som talar ett annat språk hemma än svenska har också en starkare önskan att göra så än de som pratar svenska i hemmet.

Lärare och studie- och yrkesvägledare vill göra mer

- Lärarna och studie- och yrkesvägledare anser att skolan spelar en avgörande roll när det gäller att stödja elever i deras framtida yrkesval, men endast fyra av tio säger att de aktivt arbetar med stöd kring detta.
- De understryker tydligt att kön, socioekonomisk bakgrund, etnicitet, uppväxtmiljö, föräldrarnas yrke och utbildningsnivå alla spelar roll i hur elever formar sina framtida yrkesval.
- Lärare och studie- och yrkesvägledare som deltog uttryckte att studien bidrog till en ökad insikt i det dynamiska förhållandet mellan elevers drömmar, tankar och färdigheter och deras egna roll i att stödja och vägleda elever genom undervisning och olika aktiviteter.

“Bibliotekarie”

Om studien

Drawing the Future Skåne är en forskningsbaserad studie som syftar till att samla kunskap om yrkesambitioner hos elever i årskurs 1-5. Denna rapport beskriver dessa ambitioner hos elever i Skåne som utforskats genom en internationellt etablerad metod med samma namn.

Syfte

De primära syftena med studien var att undersöka:

1. vilka yrken elever i årskurs 1–5 i Skåne drömmer om eller strävar efter
2. vilka faktorer som formar eller begränsar deras karriärambitioner, med fokus på kön, etnicitet, familjerelationer och socioekonomiska förhållanden
3. hur dessa ambitioner stämmer överens med arbetsmarknadens efterfrågan och utbildningstrender i samhället, med särskilt fokus på digitalisering; och
4. rollen läraren och studie- och yrkesvägledaren tros ha för att inspirera eleverna.

Genomförande

Studien genomfördes i kommunala- samt friskolor i Skåne under en 4-månaders period år 2023. Data samlades då in i två olika moment: via en ritaktivitet för elever i årskurs 1–5, samt via webbenkät bland lärare och studie- och yrkesvägledare i samma skolor.

Studien genomfördes av Mälardalens universitet i samarbete med Region Skåne och Education and Employers UK.

Rekrytering

Rekryteringen av deltagare till studien gjordes genom en riktad förfrågan till samtliga skolrektorer i Skåne. Informationen i utskicket förklarade studienens syfte och metod, samt att deltagande var frivillig. Rektorerna ombads att i sin tur tillfråga lärarna på skolorna då studien skulle genomföras klassvis. Vid positiv återkoppling fick läraren för skolklassen en instruktion och allt material för genomförande av en ritaktivitet, samt länk till webbenkäten för lärare. Lärarna fick också ett informationsblad att tilldela elevernas föräldrar som informerade om studien och att föräldrarna kunde begära att barnet inte behövde genomföra den, samt att eleverna fick själva välja om den ville genomföra ritaktiviteten. Eleverna rekryterades i sin tur av sina klasslärare vid rittillfället, som frivilligt kunde välja om de ville genomföra aktiviteten.

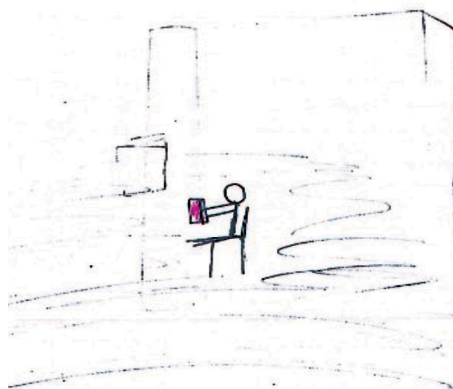
Datainsamling

Ritaktiviteten bestod av att eleverna i de deltagande klasserna fick en kort instruktion av sina lärare och sedan fyllde i ett ritformulär vid valfri tidpunkt. Formuläret var en svensk översättning med mindre anpassning av den internationellt använda *Drawing the Future* mallen, bestående av ett dubbelsidigt papper med en stor rityta på ena sidan, och ett fåtal enklare frågor med öppet svarsfält eller fasta val (krysslådor) på fram- och baksidan (se Bilaga 1). Eleverna fick sedan mellan 15–30 minuter för att genomföra ritaktiviteten och svara på de efterföljande frågorna. Läraren samlade därefter in ritningarna, som skannades in för sammanställning och analys av forskarna kopplade till uppdraget. All information som fylldes i anonymiserades vid analystillfället så att ritningarna och svaren inte kunde kopplas till specifika individer eller skolor.

I samband med att inbjudningarna för att delta i ritaktiviteten skickades ut, bifogades även en inbjudan till lärare och studie- och yrkesvägledare att frivilligt delta i en enkät (se Bilaga 2) avseende deras syn på sin och skolans roll i elevers yrkesambitioner. Inbjudan innehöll en länk till en webbenkät, som tog i snitt 14 minuter att besvara. Lärarna uppmanades att svara på frågorna innan ritaktiviteten, dock var det inte obligatoriskt att genomföra aktiviteten för att svara på frågorna. Efter perioden för ritaktivitetens genomförande skickades det ut en uppföljande enkät med liknande frågor, där endast de som hade genomfört ritaktiviteten uppmanades att svara. Målet med den uppföljande enkäten var att se om genomförandet av ritaktiviteten i sig påverkade de svarandes syn på sin roll i elevers yrkesambitioner. I alla enkätmoment var svaren anonyma och kunde inte kopplas till specifika individer eller skolor.

Analys

Efter inskanningen av underlaget från ritaktiviteten matades svaren på frågorna in i en strukturerad databas. Angivna yrkesambitioner sammanställdes efter korrigering så att närbesläktade varianter (t.ex. "fotbollsspelare" och "fotbollsproffs") likställdes. De angivna yrkesambitioner kopplades till standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) och övriga svar strukturerades för kommande statistisk sammanställning. Deskriptivt statistiska redovisningar genomfördes sedan, följt av subgruppsanalyser för kön, språk och flerspråkighet för olika parametrar. För vissa svar i öppet svarsfält genomfördes en textuell analys med särskild webbapplikation. En jämförelse med SCB:s officiell arbetsmarknads- och utbildningsstatistik genomfördes för att identifiera förhållanden emellan dessa.

OM METODEN

Den internationellt etablerade metoden [Drawing the Future](#) har hittills använts hos barn och unga i bland annat Storbritannien, Australien, Belarus, Bangladesh, Kina, Colombia, Indonesien, Nya Zeeland, Pakistan, Rumänien, Schweiz, Uganda, och Zambia.

Tiotusentals bidrag har lämnats in av barn och unga i dessa länder.

www.educationandemployers.org/drawing-the-future/

SKÅNE FÖRST UT

Skåne är den första regionen i Sverige att använda [Drawing the Future](#) metoden brett i sina skolor. Ansatsen är en del av ett strategiskt regionalt utvecklingsarbete på kompetensförsörjningsområdet.

Läs mer här: <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/kompetensforsorjning/medvetna-och-effektiva-utbildnings--och-yrkesval/>

Resultat

Ritaktiviteten

1832 individuella ritningar av eleverna samlades in från sammanlagt 28 skolor inom 14 kommuner i regionen, av 592 som fick inbjudan. I regionen finns ca 102 400 elever i årskurs 1–5.

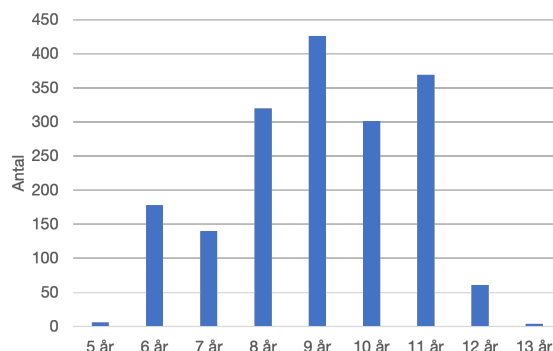
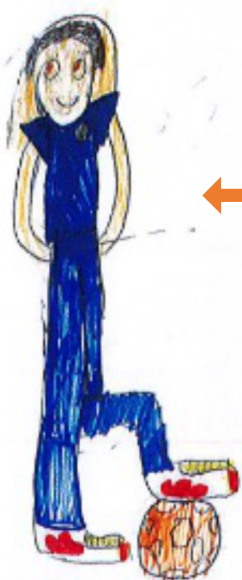
- Av de elever som svarade var 48,7 % pojkar och 50,9 % flickor. Ett fåtal angav annan könstillhörighet. Åldersspridning bland de svarande anges i Figur 1.
- 11 % av eleverna angav att de pratade mer än ett språk hemma, och 26 % angav endast annat språk än svenska.¹
- Favoritämnen i skolan som angavs oftast var matematik, idrott, slöjd, och bild (Figur 2). Övriga svar fick mindre än 10 %.

Oftast nämnd yrkesambition

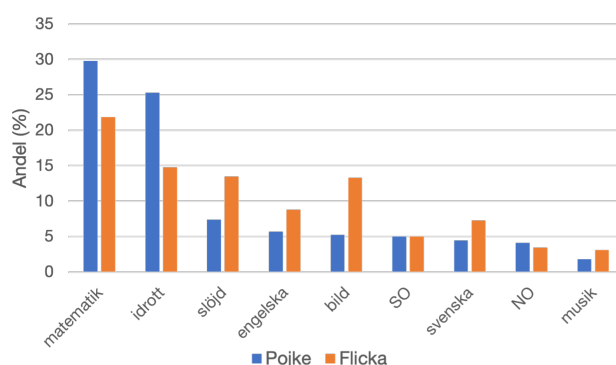
Totalt angavs 409 unika yrkesbenämningar.² De yrkesambitioner som nämdes flest gånger anges i Tabell 1, och i Tabell 2 anges de topp 10 nämnda yrkesambitioner för pojkar respektive flickor.

Tabell 1. Yrkesambitioner³ som nämdes ≥ 20 gånger, i ordning efter antal.

Yrke	Antal
Fotbollsspelare	245
Polis	114
Youtuber	86
Läkare	85
Lärare	84
Frisör	78
Veterinär	70
Djurskötare	39
Artist	32
Förskolelärare	27
Lastbilsförare	25
Ridlärare	24
Pilot	22
Ishockeyspelare	22
Kock	21
Tandläkare	20
Militär	20

Figur 1. Antal svarande elever efter ålder (N=1832).

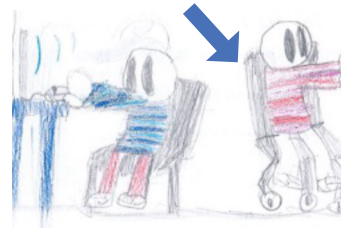

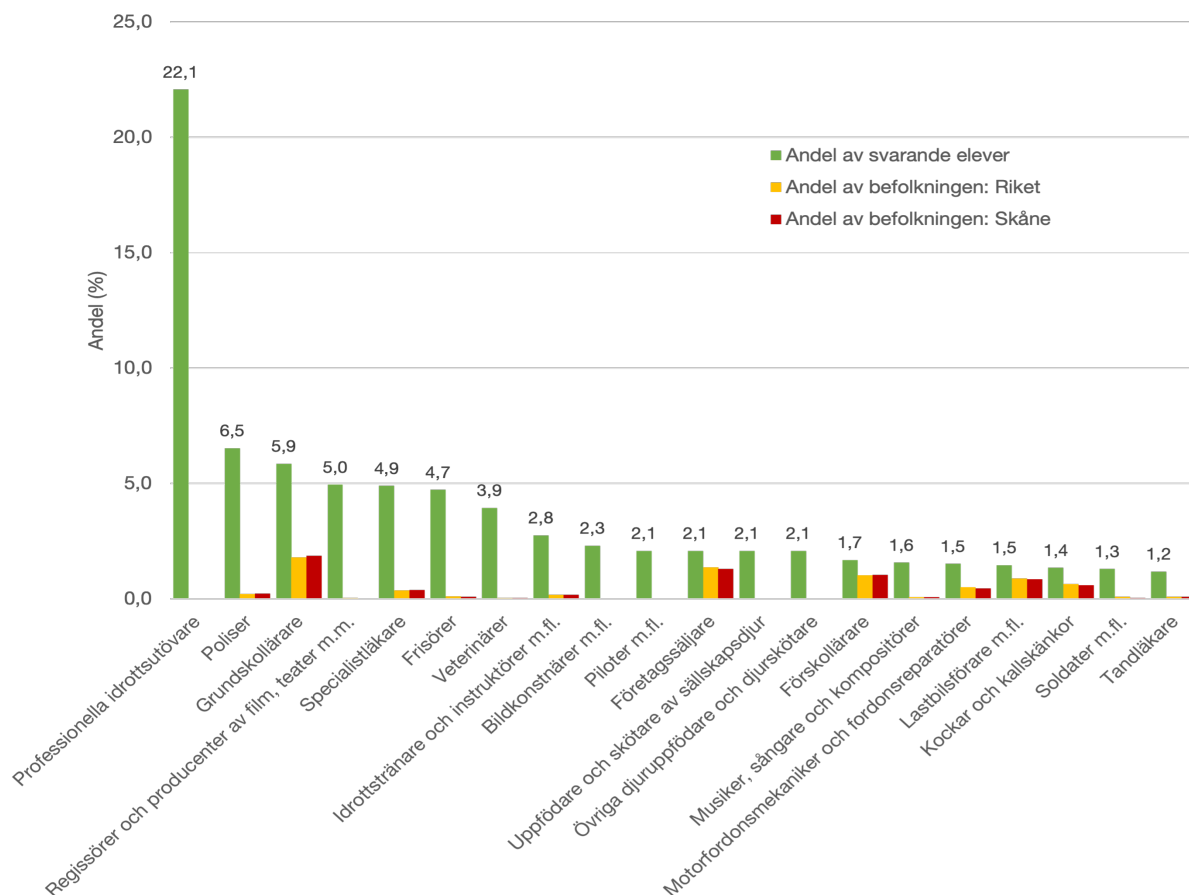
Figur 2. Favoritämne i skolan som angavs av eleverna; andel (%) (n=1825).

Tabell 2. Topp 10 nämnda yrkesambitioner uppdelad efter kön; mest populära längst upp.

Flickor Pojkar

Frisör	Fotbollsspelare
Lärare	Youtuber
Veterinär	Polis
Läkare	Ishockeyspelare
Polis	Gamer
Fotbollsspelare	Pilot
Djurskötare	Militär
Förskollärare	Bilmekaniker
Artist	Läkare
Ridlärare	Spelutvecklare

Figur 3. Andel förstahandsval av yrkesambition som nämndes av eleverna (n=1799), samt aktuell andel av befolkning 16-64 år som har yrket i Sverige respektive Skåne län. Sorterat efter SSYK kategorier som innehåller >1 % av förstahandsvalda yrkesambitioner.

Yrkesambitionerna grupperades även under sina respektive SSYK kategorier. Totalt nämndes yrken inom 125 av 429 möjliga SSYK kategorier av de svarande. Endast sex kategorier fick mer än 4 % av de svarandes nämnda yrken, och cirka en fjärdedel av alla kategorier fick mer än 1 % (Figur 3).

Den i särklass oftast nämnd yrkesambition i första hand föll under SSYK kategorin Professionella idrottsutövare. Fotbollsspelare, hockeyspelare, och ryttare var de typer av idrottsutövare som angavs oftast. Näst oftast nämnt yrke var Poliser, följt av Grundskollärare,

och Regissörer och producenter av film, teater med mera (4,9 %).⁴

Elevernas angivna yrkesambitioner skilde sig markant i nästan samtliga av de populäraste kategorierna jämfört med de i Sverige och Skåne som har yrken idag.

Könsskillnader i yrkesambition

Det fanns stora skillnader mellan pojkars och flickors yrkesambitioner (Figur 4). Av de 36 SSYK kategorier som nämndes fler än tio gånger hade endast 5 kategorier en skillnad mellan pojkar och flickor som var mer än 40 %.

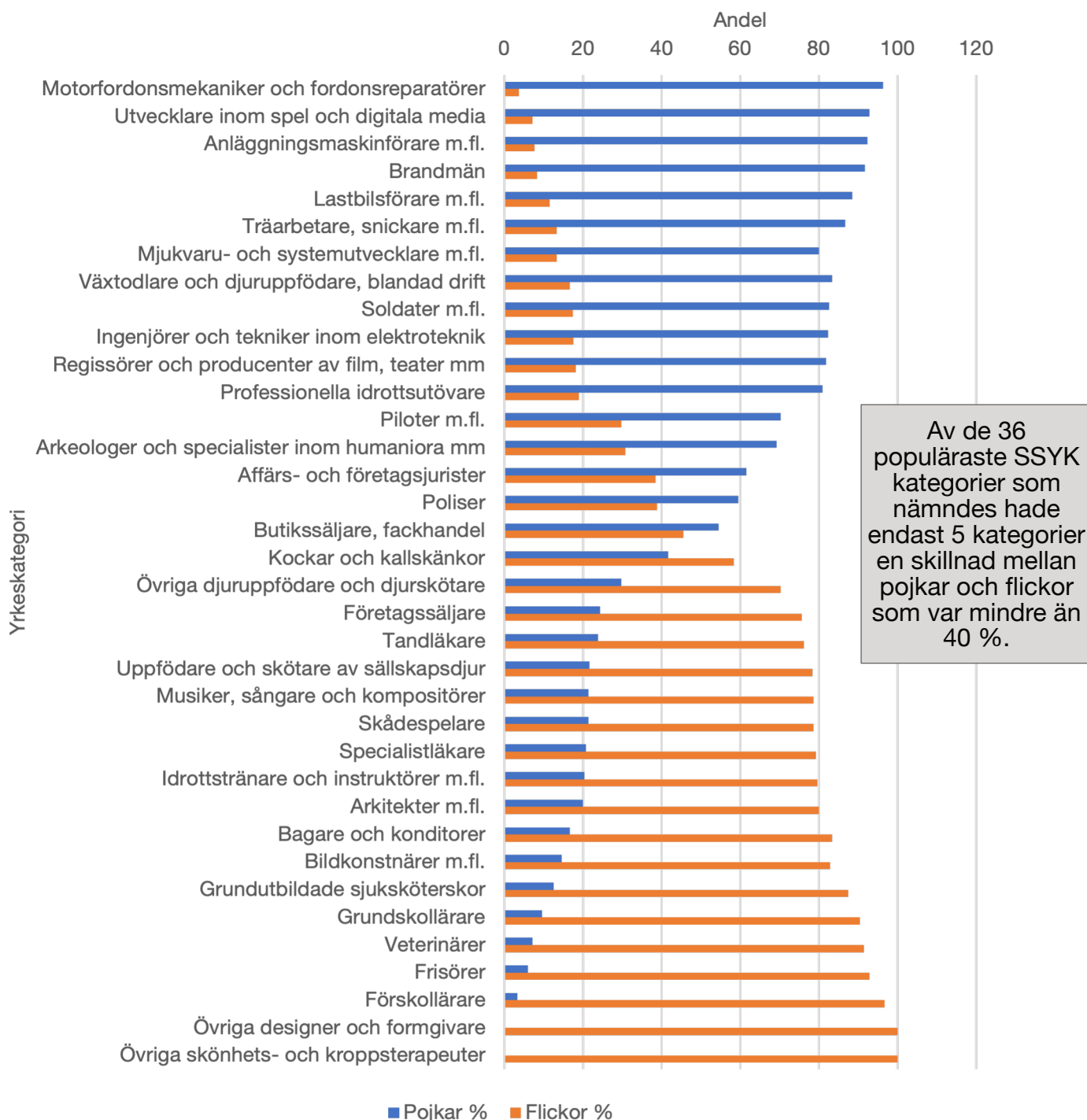
Några förklaringar

¹ På grund av att elever troligen hade olika uppfattningar om hur man skulle svara på frågan Vilket språk pratar du hemma? kan det inte med säkerhet redovisas hur många av de som inte kunde prata svenska.

² Efter korrigering för stavnings- och syftningsfel.

³ Viss gruppering gjordes av ambitioner (t.ex. "doktor", "läkare" och "hjärtläkare" grupperades till Läkare; "hästskötare", "hundskötare", och "zooskötare" grupperades till Djurskötare; "fotbollsproffs" och "fotbollsmålvakt" grupperades till Fotbollsspelare; osv.) men alltid inom respektive SSYK kategori.

⁴ I denna kategori var det mest nämnda yrket "Youtuber", alltså en producent av videomaterial som levereras via onlinekanalen YouTube. Detta yrke troligen sorteras lämpligast under SSYK koden motsvarande Regissörer och producenter (2654), men beroende på innehåll skulle även kunna sorteras under närliggande koder (Skådespelare (2655), Musiker, sångare och kompositörer (2652) eller Koreografer och dansare (2653)).

Figur 4. SSYK kategorier som valdes fler än 10 gånger, med andel pojkar respektive flickor som valde dessa.

Andra jämförelser

Det fanns endast mindre skillnader i yrkesambitioner mellan de som angav ett annat språk än svenska som talades hemma och de som talade i första hand talade svenska hemma. Endast fyra kategorier visade en skillnad större än 1 %: Specialistläkare (7 %, till annat språk hemmas fördel), Poliser (2,8 %, annat språk hemma), Veterinärer (2,4 %, svenska hemma) och Piloter (1,8 %, annat språk hemma).

Med samma analysansats, dock utifrån om att flera språk talades hemma angavs i svaret var skillnader större än 1 % i kategorierna något fler (12 st.) men allmänt mindre. Störst skillnader var Specialistläkare (4,2 %, till flerspråkigas fördel), Grundskolelärare (2,7 %, flerspråkiga), Företagssäljare (1,9 %, flerspråkiga), Veterinärer och Poliser (1,9 %, enspråkiga).

Motivering till nämnd yrkesambition

Eleverna fick svara på varför de ville ha yrket som ritades i öppet svarsfält. Svaren innehöll bred variation men de vanligaste förekommande orden av relevans finns i Tabell 3.

Tabell 3. Vanligaste förekommande ord (<10 benämningar) i elevers motiveringar, sorterat efter antal nämningar (till vänster) och i ordtypsgrupper som andel av totala nämningar (till höger).

kul	582	
hjälpa	102	
pengar/rik	109	
djur	93	
människor	83	
fotboll	73	Upplevelseord: 45,7 %
spännande	44	
häftigt	36	
barn	65	
pappa	32	Objektord: 17,3 %
hår	28	
hästar	26	
snäll	19	
lära ut	18	
lära	17	Aktionsord: 15,7 %
bli känd	17	
bilar	16	
mamma	15	Relationsord: 12,9 %
rita	15	
hundar	15	
fånga	15	
ta hand om	14	
laga	13	
köra	12	Utfallsord: 8,3 %
kläder	11	
baka	11	
sjunga	10	
måla	10	
glad	10	

“Ridlärare”

Yrkesambition i relation till framtida behov

Region Skåne har gjort en prognos på vilka yrken som kommer ha störst överefterfrågan år 2035, dvs brist i utbudet av lämpligt utbildad arbetskraft [1]. Utifrån den förväntade befolkningsutvecklingen i regionen fram till 2032 [2] beräknades det hypotetiska utbudet av arbetskraft om elevernas val av yrke skulle vara oförändrad för samma grupp med elever om alla gick in i förvärvsarbete år 2035. Resultatet av räkneövningen visar att betydligt större gap skulle uppstå för yrken som beräknas ha störst överefterfrågan (Tabell 5).

Tabell 4. Lista över yrken med störst överefterfrågan 2035 i Skåne län, enligt prognos [1], med gap i efterfrågan (%) enligt aktuell prognos och om elevernas val av yrkesambition skulle bli aktuell vid samma tidpunkt.

Yrken med störst överefterfrågan 2035	Skillnad i efterfrågan enligt aktuell prognos	Skillnad i efterfrågan om elevernas val blir aktuell vid inträde till arbetslivet
Sjuksköterskor¹	-19 %	-34 %
Gjutare, svetsare och plåtslagare m.fl.	-10 %	-27 %
Grundskolelärare	-8 %	-13 %
Gymnasielärare	-7 %	-25 %
Smed och verktygsmakare m.fl.	-7 %	-25 %
Skötare/Vårdare, boendestödjare/ Övrig vård- och omsorgspersonal	-6 %	-25 %
Snickare, murare, och anläggningsarbetare/ arbetsledare inom bygg, anläggning och gruva	-5 %	-22 %
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer/ Flygmekaniker m.fl.	-5 %	-12 %

¹Sjuksköterskor är en sammanslagning av yrken Undersköterskor, Grundutbildade sjuksköterskor, och Distriktsjuksköterskor, då eleverna nästan uteslutande angav "Sjuksköterska" och kan inte förväntas veta skillnaden mellan dessa yrkeskategorier.

Tabell 5. Angivna källor till kännedom om nämnda yrkesambitioner (*Hur fick du veta om detta jobb?*), andel (%) av totalen (n=890). Särredovisning av källorna sker endast för kategorier med mer än 5 % av svaren. Alla under denna nivå placeras i Annan interaktion. Skillnaden i andelen flickor och pojkar som angav källan finns till höger.

Källa till kännedom	Andel	Angavs oftare av
Media och online Tv, film, sociala medier, YouTube och andra webbsidor	41 %	Pojkar 20 % mer än flickor
Annan interaktion Deltagande i aktivitet (t.ex. ishockey); vistelse i en miljö (t.ex. frisörsalong), m.m.	35%	
Familjen och bekanta Föräldrar, syskon, släktingar, vänner, och vänners familjer	18 %	Flickor 16 % mer än pojkar
Skolan Lärare, studie- och yrkesvägledare, lektioner	6 %	Flickor 45 % mer än pojkar

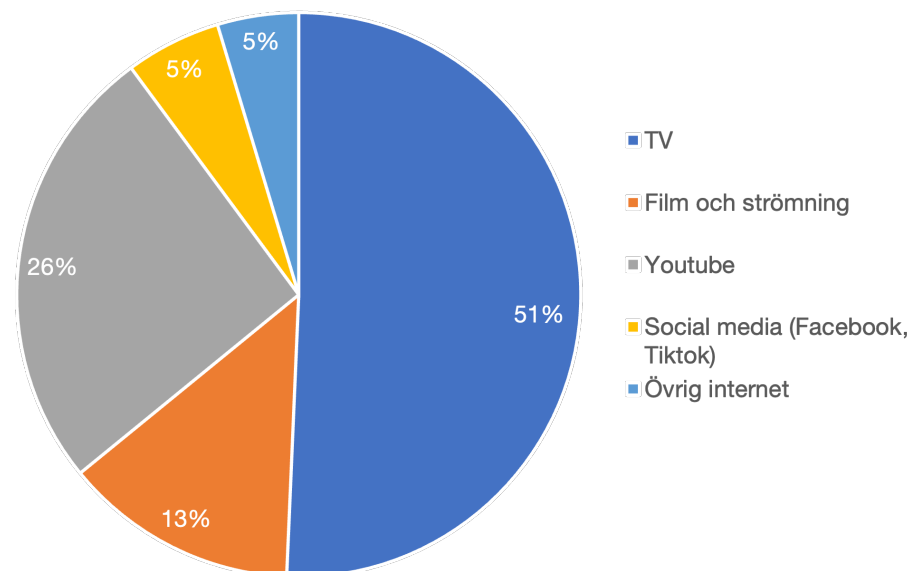

Kännedom om yrket

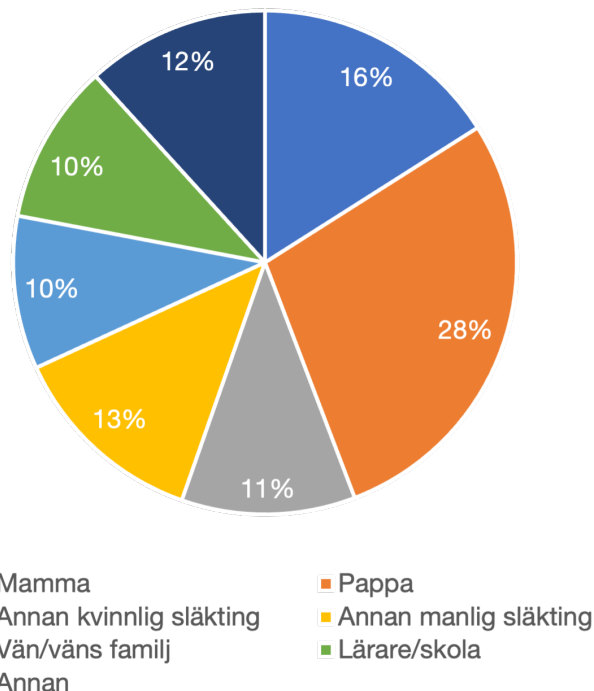
Elevernas angivna yrkesambitioner följdes upp med frågor avseende kännedom om yrket. Då svaren angavs i öppet svarsfält har närliggande och relaterade svar sammanställts i kategorier (Tabell 5). Den mest nämnda kategorin, Media och online, redovisas även utifrån typ av media i Figur 5.

De fanns inga skillnader större än 3 % i andelen som angav att annat språk än svenska talades hemma än endast svensktalande för någon av svarsalternativen gällande källa till kännedom. För flerspråkiga hem och enspråkiga hem var den största andelsskillnaden 11,7 %, till flerspråkiga hems fördel.

Av de som svarade på frågan om de kände någon person som hade yrket de hade ritat (n=1727) var det 40 % som kände någon. Av dessa var Pappa det vanligaste svaret, följt av Mamma (Figur 6). I kategorin Annan angavs andra roller och personer t.ex. "min tränare", "Zlatan". Det fanns betydande skillnader mellan pojkar och flickor i denna fråga (Figur 7).

Figur 5. Redovisning av media och onlinekällor som angavs som källa till kännedom om yrket (n=365)¹.

Figur 6. Redovisning av personen eleverna känner som har yrket som ritades (n=695)¹. Svaren under kategorierna Annan manlig/kvinnlig släkting (t.ex. kusin, faster/moster, bröder/syster), vän/väns familj och lärare/skola var grupperingar av motsvarande öppna svar.

“Youtuber”

¹ Ibland angavs fler än en källa till kännedomen om yrket; därför är antalet svarande för dessa två redovisningar högre än antalet svarande i Tabell 5.

“DJ”

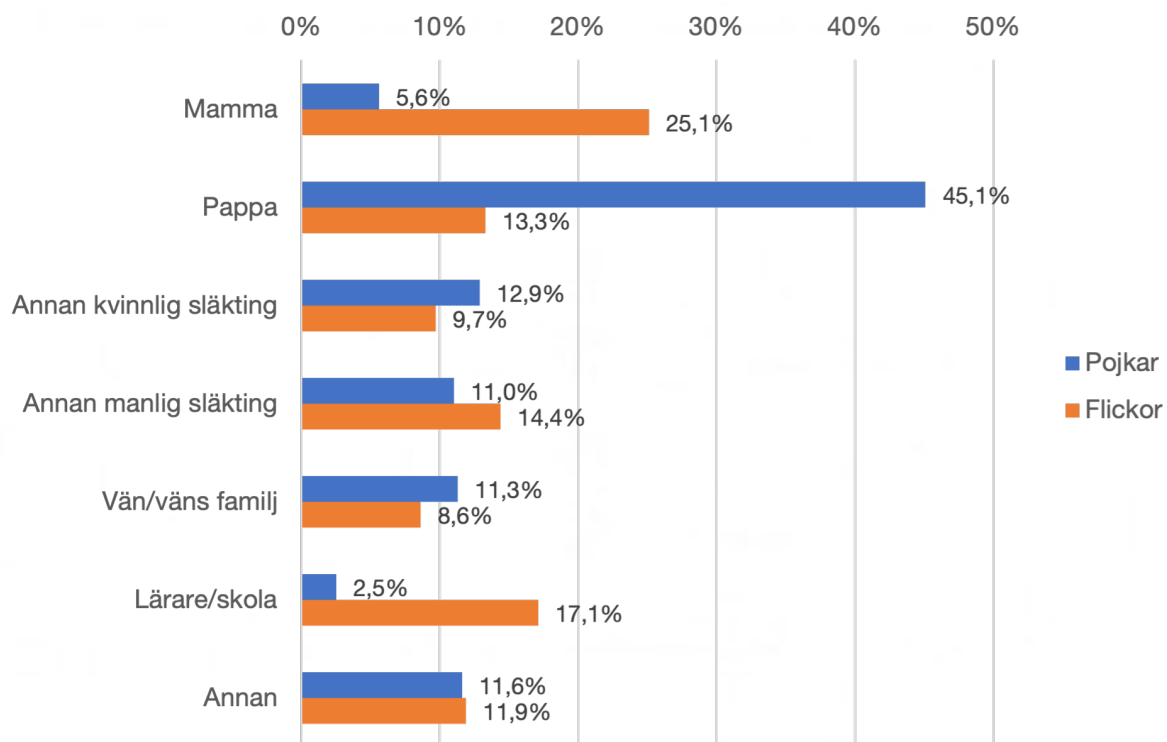
**Elevernas angivna yrkesambitioner
skiljde sig markant i nästan samtliga
av de populäraste kategorierna
jämfört med de i Sverige och Skåne
som har yrken idag.**

Figur 3, sid 11

“Köra glassbilen”

När jag blir stor vill jag bli: inom sjukvården helst körtide

Figur 7. Personen som pojkar respektive flickor känner som har yrket som ritades, andel inom respektive kön (n=681).

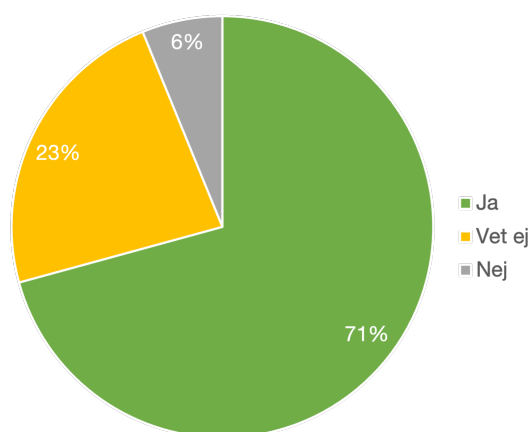

Känner du någon som har detta jobb (till exempel en släkting eller granne)? JA ☒ NEJ ☐

Om ja, vem är det? min mamma jag ser upp till

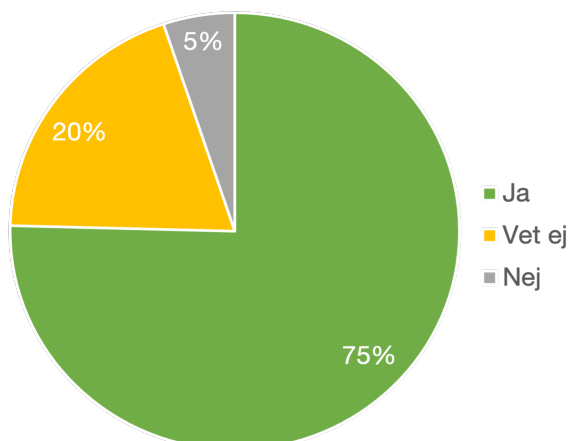
Syn på framtida möjligheter

På frågan om eleverna trodde att de kunde välja vilket jobb de ville när de blir stora svarade en stor majoritet att de var positiva (Figur 8). Det fanns inga skillnader i andelen pojkar och flickor som trodde på jobbmöjligheter som var större än 5 %. Likaså var skillnaderna små mellan de som angav att annat språk än svenska talades hemma och de som talade svenska i hemmet, och mellan flerspråkiga hem och enspråkiga hem, på mindre än 8 % respektive 6 %.

Figur 8. Elevernas (n=1798) svar när de frågades att ta ställning till påståendet *Jag kan göra vilket jobb jag vill när jag blir stor.*

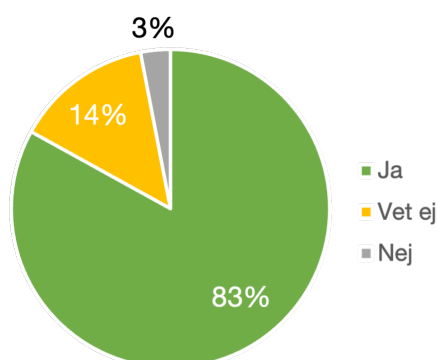
Även en stor majoritet av eleverna ansåg att det skulle finnas många jobb att välja ifrån när de blir vuxna (Figur 9). Det fanns ingen märkbar andelsskillnad mellan pojkar och flickor, de med annat språk än svenska i hemmet och svenska i hemmet, eller flerspråkiga hem och enspråkiga hem.

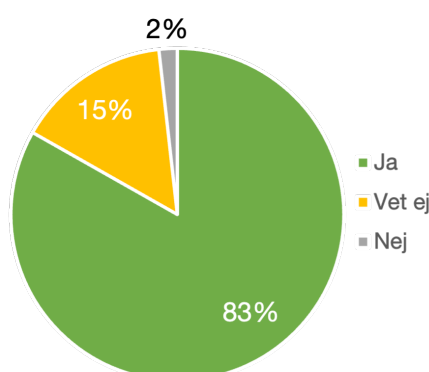
Figur 9. Elevernas (n=1789) svar när de frågades att ta ställning till påståendet *Det finns många olika jobb för mig när jag blir stor.*

Syn på skolans betydelse

Eleverna fick också ta ställning till ett par påståenden avseende skolans betydelse för framtida yrken. På frågan om eleverna ansåg att skolan var viktigt för att få ett jobb svarade en stor majoritet att de var positiva (Figur 11). Avseende påståendet att engelska, matematik och vetenskap skulle vara hjälpsamma när man blir vuxna svarade även här en stor majoritet av eleverna att de var positiva (Figur 12).

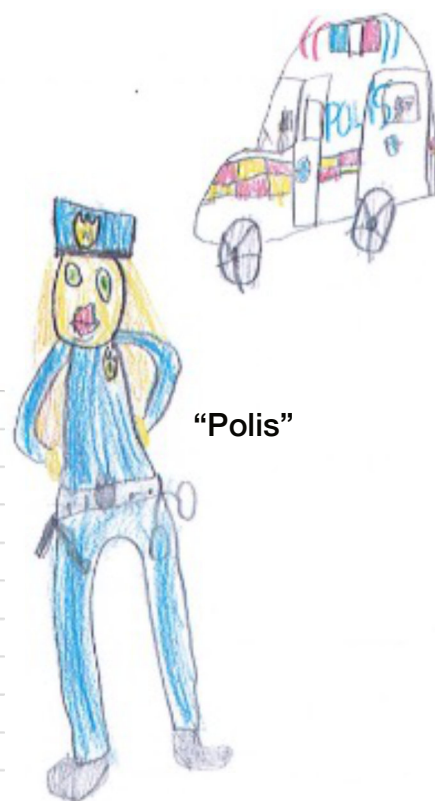
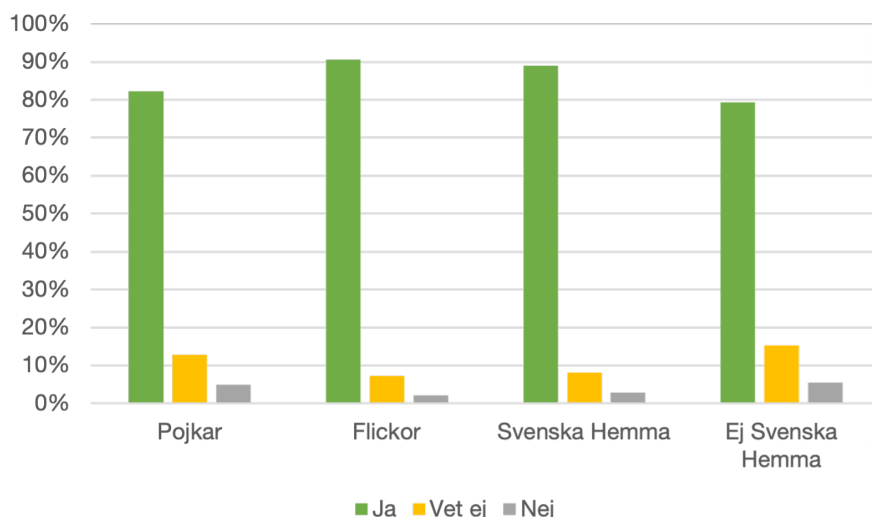
Figur 11. Elevernas (n=1785) svar när de frågades att ta ställning till påståendet *Att lära saker på skolan är viktigt för att få ett jobb.*

Figur 12 Elevernas (n=1799) svar när de frågades att ta ställning till påståendet *Engelska, matematik, och vetenskap kan hjälpa mig när jag blir stor.*

Möjligheter för pojkar och flickor

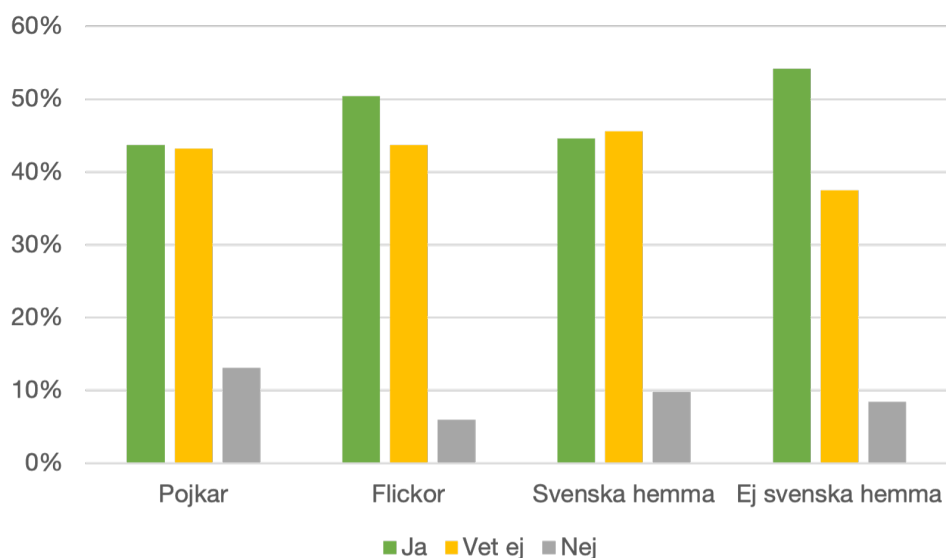
De allra flesta eleverna ansåg att pojkar/män och flickor/kvinnor kunde ha samma yrke (Figur 10). Bland pojkarna var det fler som inte trodde att pojkar och flickor kunde ha samma jobb, eller var osäkra på det (Figur 9). Samma tendenser var ännu större bland de som angav att de talade annat språk i hemmet än de som talade enbart svenska; 5,5 % sa nej och 15,3 % var osäkra bland de med annat språk i hemmet jämfört med 2,8 % och 8,1 % för svensktalande. Det fanns inga märkbara skillnader mellan flerspråkiga hem och enspråkiga hem.

Figur 10. Elevernas (n=1789) svar när de frågades att ta ställning till påståendet *Det finns många olika jobb för mig när jag blir stor.*

Syn på högre utbildning

Eleverna frågades även om de skulle vilja söka till högskola eller universitet efter skolan. En minoritet svarade att de var positiva, medan nästan lika många var osäkra (Figur 13).

Figur 13. Elevernas (n=1658) intresse av att söka till högre utbildning på högskola eller universitet efter skolan, uppdelad efter kön samt om det pratas svenska hemma.

Webbenkät bland anställda

Av de svarande angav en majoritet att de hade funderat ganska eller väldigt mycket över sin roll i elevers funderingar kring yrkesambitioner (Figur 14), samt att de också kände att de kunde påverka denna roll (Figur 15).

I det öppna svarsfältet för dessa frågor kunde svaren utvecklas. Avseende hur de svarade såg på sin roll i elevers funderingar kring yrkesambitioner förekom några huvudteman.

–Min roll är att lägga grunden för eleverna så de kan nå dit de vill.

–Genom att öva på sin självständighet, övar man också till att ta egna beslut. Genom att träna på att ta egna beslut, lär vi eleverna att dom kan påverka sin vardag och framtid.

Upplysning och insikt.

Några lärare berättade om specifik undervisning och aktiviteter gällande yrkesroller för att upplysa eleverna:

–På vår skola arbetar vi enligt vår SYV-plan (där vi) bjuder in föräldrar som får prata om sina jobb och intervjuar olika yrkesgrupper på skolan.

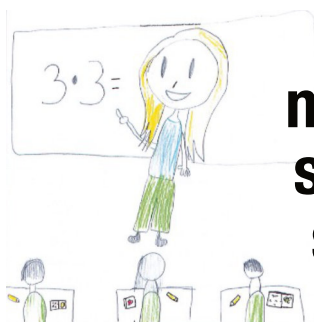
–Jag vill att eleverna ska känna att dom får en större kunskap och makt kring sitt studie- och yrkesval... och att deras val är likvärdig med andra ungdomar i Sverige.

Inspiration och nyfikenhet.

För vissa var uppmuntran till att drömma och tänka nytt en viktig del av rollen:

–(Jag vill) visa och inspirera vilka jobb det finns... och lära dom vara sig själva och våga testa nya saker.

–Min uppgift är att göra eleverna medvetna och nyfikna på framtiden, samt att försöka bygga upp elevens självkänsla i deras olika val de gör.

–Min uppgift är att göra eleverna medvetna och nyfikna på framtiden, samt att försöka bygga upp elevens självkänsla i deras olika val de gör.

Lärare, anställd i 10-15 år

“Lärare”

Baskunskap och -förmågor.

En del lärare svarade att genom den normala undervisningen enligt läroplanen gjorde man den största insatsen för att eleverna ska fundera kring yrken. Ett par exempel:

–Vi samtalar om varför man ska kunna skriva och läsa... Ibland nämner jag det medan vi håller på med (det, till exempel) nu är det ju bra att kunna om man ska arbeta som...

–Temaarbete "Yrken" i SO:n

–Prao:n är viktig

Makt och jämlikhet. Att ge lika möjligheter till självförverkligande förekom i några svar som anledning till insatser i rollen. Till exempel:

–För mig är det viktigt ... att varken kön, socioekonomisk-kultur- eller etnisk bakgrund styr vad man arbetar med. Det är viktigt att hjälpa eleverna få syn på sina styrkor och förmågor.

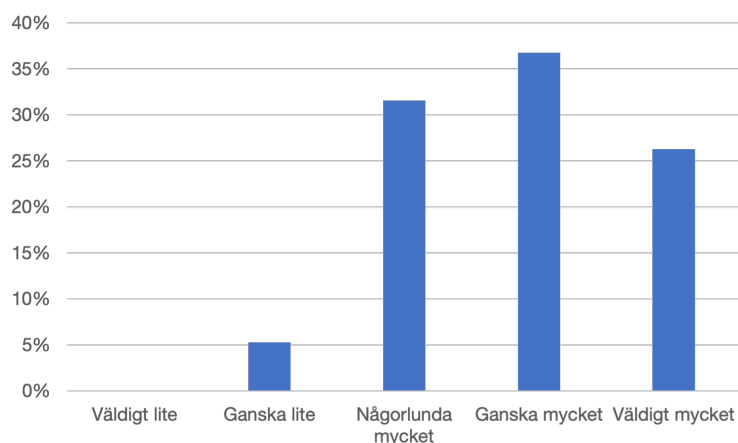
Diskussionspart. Många lärare såg sin roll som ett viktigt bollplank:

–(Det är viktigt att) lyssna in elevernas tankar och drömmar om framtiden.

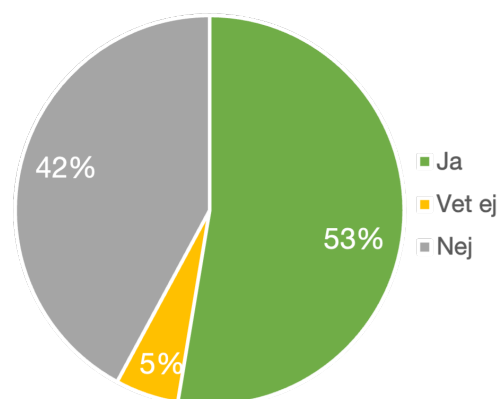
–Stötta dem samt lyssna på vad eleverna har för intressen och drömmar.

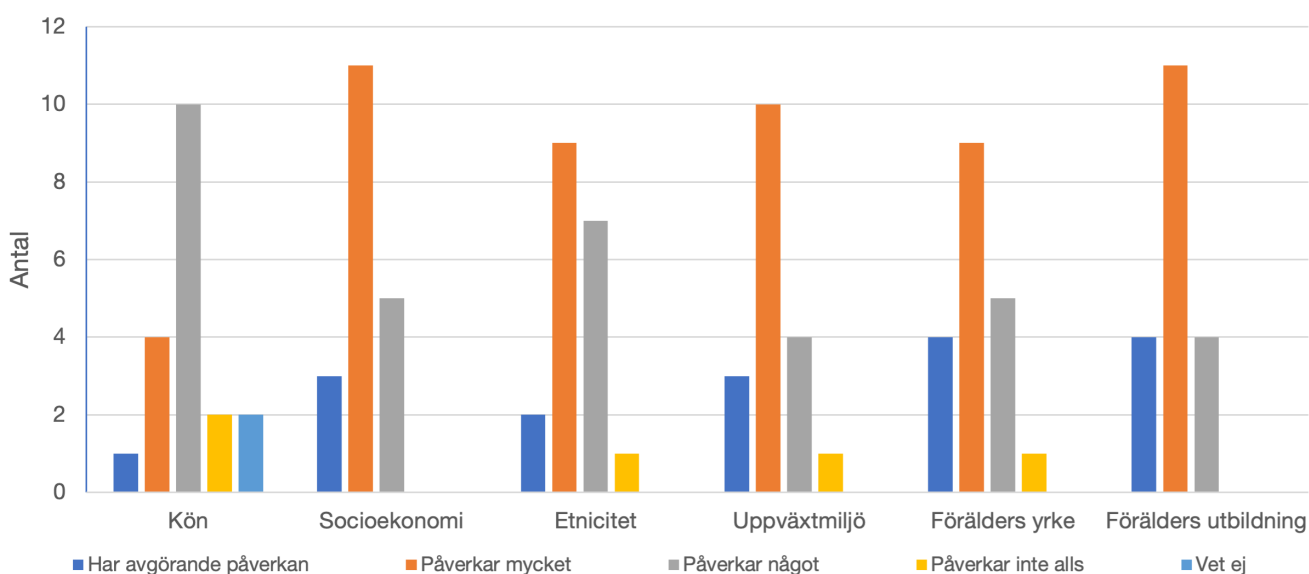
“Pilot”

Figur 14. Lärares och studie- och yrkesvägledare (n=19) svar på frågan *Hur mycket funderar du på din roll i elevers funderingar kring sina framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och yrke?*

Figur 15. Lärares och studie- och yrkesvägledares (n=19) svar på frågan *Känner du att du kan påverka rollen i ovanstående fråga (i Figur 13)?*

Figur 16. Lärares och studie- och yrkesvägledares (n=19) svar på *Ange hur mycket du tycker att någon eller några av följande påverkar elevers funderingar på framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och yrke.*

Syn på påverkansmöjligheter

Alla svarande ansåg att skolan var viktig, mycket viktig eller avgörande för att hjälpa eleverna mot sina yrkesambitioner. Samtidigt svarade cirka hälften att de hade arbetat specifikt med elevers funderingar kring yrkesambitioner. Lärare och studie- och yrkesvägledare fick även svara på hur de såg på ett antal potentiella påverkansfaktorer på elevernas yrkesambitioner och möjligheten att förverkliggöra dessa (Figur 16).

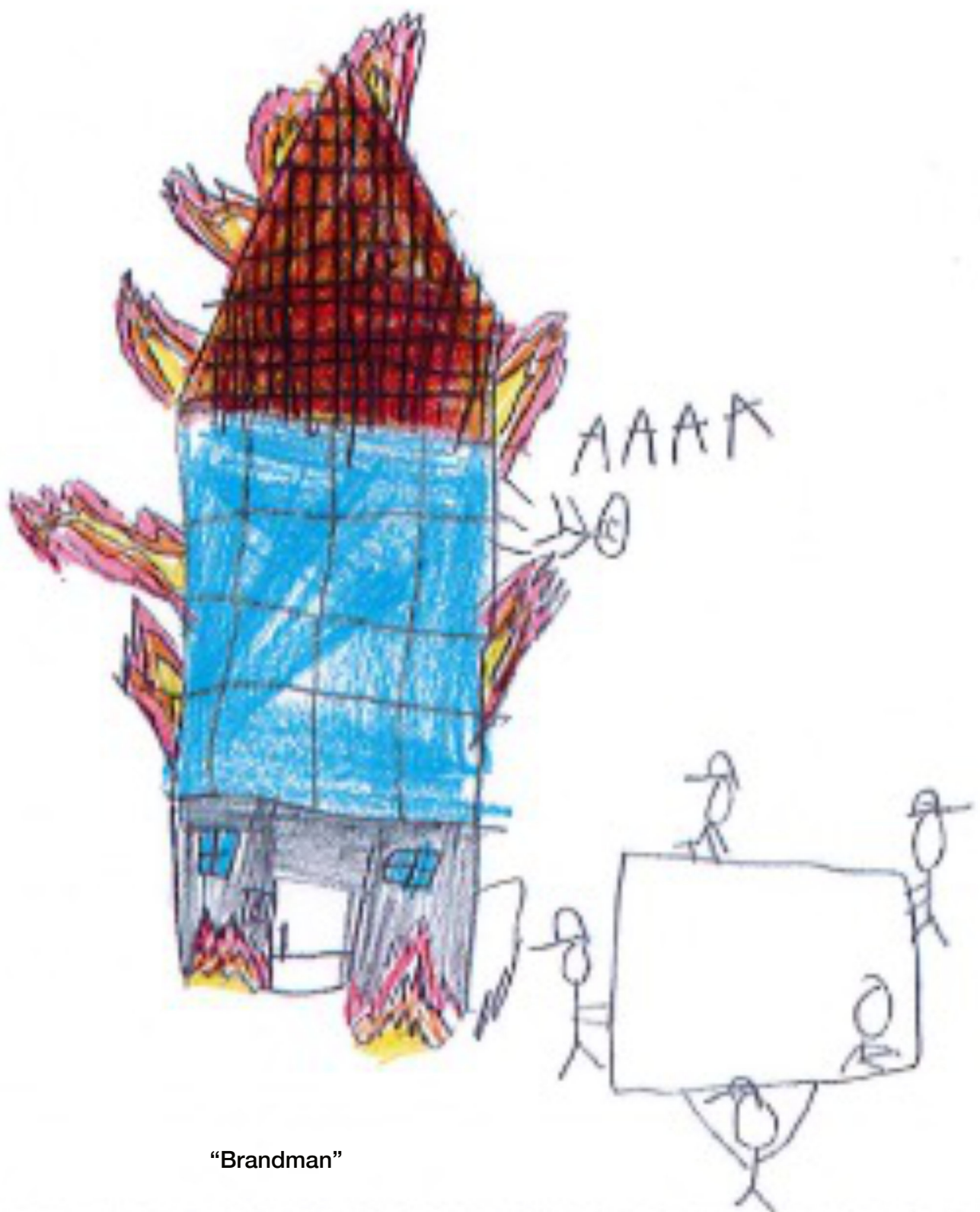
BEHOV AV STÖD

En del lärare och studievägledare förklarade vilken typ av stöd de skulle vilja ha i att arbeta med elevers yrkesambitioner:

- Även jag behöver stöd/inspiration för att jag ska kunna hålla mig ajour
- Jag behöver tips och idéer löpande för ibland är det svårt att fånga vissa elevers intresse
- Jag behöver samarbeta med andra lärare för att kunna använda deras lektion (för att) jobba vidare med uppgiften
- Stöd av vårdnadshavare behövs

“Snickare”

“Brandman”

Diskussion

Drawing the Future Skåne är den första studien av sitt slag i Sverige. Studien omfattade 44 skolor med över 1 800 barn ålder 6-13 år. För att få en helhetsbild genomfördes även en undersökning bland lärare och studie- och yrkesvägledare. Skåne genomförde även en förstudie mellan december 2022 och januari 2023 med 19 skolor och 374 elever.

Studiens betydelse sträcker sig över flera områden, inklusive digital transformation, AI, STEM-utbildning (Science, Technology, Engineering, Mathematics) och anpassning till globalisering och klimatförändringar. Studie- och yrkesvägledning, valkompetens, och samverkan mellan skola och arbetsliv berörs av studiens resultat.

Studiens resultat ger djupare insikter i barnens tankar och framtidsvisioner kring deras drömjobb, påverkansfaktorer, upplevda möjligheter, synen på skolans betydelse för deras framtid och deras önskan att fortsätta till studier efter grundskolan. Det är glädjande att se barnens positiva framtidstro till att det kommer finnas många framtida jobb och möjligheter, oavsett kön eller språk som talas i hemmet.

Vad påverkar det de vill göra när de blir stor?

Många elever i Skåne har klara framtidsperspektiv när det gäller sina drömjobb, men det finns tydliga könsskillnader i deras val med stereotypa mönster. De tio mest populära yrkena skiljer sig markant mellan könen. Elevernas motivation för sina yrkesval varierar och inkluderar roliga arbetsuppgifter, önskan att hjälpa andra, strävan efter ekonomisk framgång och omsorg om människor.

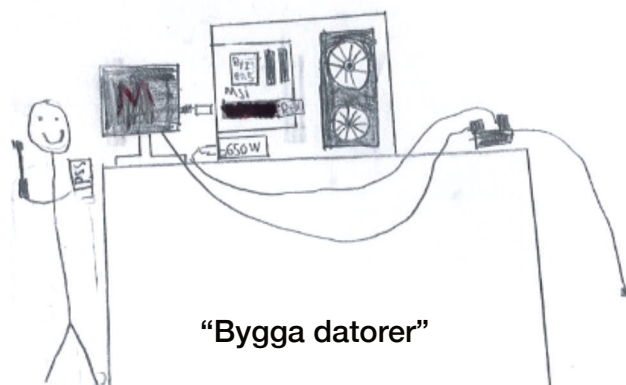
Elevernas framtidsplaner påverkas starkt av personer i deras omgivning, särskilt föräldrarna. Tidigare forskning visar att föräldrar fungerar som förebilder för sina barn [3,4] och att deras normer och värderingar påverkar barnens framtida drömmar baserat på könsspecifika förväntningar [4].

Media, framförallt TV, har stor påverkan på barns framtida yrkesdrömmar när de saknar personliga kontakter inom de yrken de är intresserade av. Nästan hälften av eleverna i studien pekade ut

media och onlinekällor som sin huvudsakliga informationskälla för yrkesval. Den betydande påverkan som media har på elevernas drömmar om framtida yrken, särskilt bland pojkar, väcker frågor om vilka influenser barnen faktiskt exponeras för.

Barns ökade exponering för media och internet har blivit en framträdande folkhälsoutmaning med påverkan på deras kognition, språk och socialt-emotionella färdigheter [4-8]. Det pågående regeringsuppdrag om att sammanställa kunskap om sambanden mellan hälsoeffekter och digital medieanvändning [9] kan ha relevans även för hur det framtida arbetslivet påverkas av dessa kanaler.

Skolan betraktas sällan som en inspirationskälla för elevernas framtida yrkesval. Skolans påverkan var mer påtaglig bland flickorna men generellt sett var den svag.

Skilnader med tydliga könsstereotypa mönster

Studien visar markanta könsskillnader med tydliga könsstereotypa mönster, vilket inte bara påverkar jämställdheten utan även kan ha socioekonomiska konsekvenser genom att skapa obalanser på arbetsmarknaden på lång sikt. Generellt tenderar flickor att vilja arbeta med människor eller djur, medan pojkar föredrar yrken som har med "saker" att göra. (Professionell idrott är dock populär bland båda könen.) Det är överraskande att se tydliga könsstereotyper bland elever i så ung ålder i Sverige, trots årtiondens strategiska satsningar på jämställdhetsarbete inom skolan och samhället i stort. Detta arbete avspeglar sig ändå inte i barnens framtida drömmar. Det är viktigt att undersöker och åtgärda vilka samhällskonsekvenser detta kan ha.

Även om könsfördelningen bland eleverna är nästan jämn, nämns pappan och andra manliga släktingar oftare än mamman och andra kvinnliga släktingar som informationskällor, både bland elever som talar svenska hemma och de som talar andra språk.

Detta mönster återfinns hos både flickor och pojkar, även om flickor oftare nämner mamman som informationskälla än pojkarna gör. Om inte via sina föräldrar får flickor oftast information om sina önskade yrken från bekanta eller släktingar, eller via skolan, medan pojkar oftare får denna information från media eller onlinekällor. Trots att kvinnor i Sverige deltar på arbetsmarknaden nästan lika mycket som män så verkar det inte ge samma inflytande på barnens framtida drömmar.

Över 90% av flickorna svarade att de har möjlighet att utföra samma arbete som pojkar. Intressant nog visar en mindre andel av pojkarna och elever vars huvudspråk inte är svenska en tveksamhet inför detta.

En högre andel pojkar uttrycker att idrott, matematik och naturvetenskap (NO) är deras favoritämnen, medan en större andel flickor föredrar slöjd, bild och engelska (se figur 2).

Många flickor visar en stark vilja att fortsätta till eftergymnasial utbildning, medan pojkar är mer tveksamma till detta. Detta mönster återspeglas även i attityder till vikten av lärande i skolan, där en stor andel flickor anser det vara viktigt medan en större andel pojkar inte delar samma åsikt.

Tidigare studier har också visat hur föräldrarna omedvetet bidrar till könssocialisation genom exempelvis de fritidsaktiviteter som uppmuntras för flickor och pojkar [3]. Tidigare studier har påvisat att könsstereotyper kring intellektuell briljans eller "smarthet" tar sin början redan i unga år [11]. Flickor tenderade att associera sitt kön med att uppnå höga betyg genom hårt arbete och verkade inte koppla detta till sina egna intellektuella förmågor.

Tankar om skolans betydelse för eftergymnasiala studier

Åtta av tio elever visar en hög medvetenhet om skolans betydelse för framtida jobbmöjligheter, oavsett kön eller språkförhållanden hemma (se figur 10-11). Trots det visas tveksamhet inför vidare utbildning, vilket bekräftar tidigare forskning inom området [12]. En stor andel av flickor visar en stark vilja att fortsätta sina studier på eftergymnasial nivå, medan pojkar är mer tveksamma till det. Detta mönster återspeglas även i attityder till vikten av lärande i skolan, där en stor andel flickor anser att det är viktigt medan en större andel pojkar inte delar samma åsikt. CSN:s rapport belyser de mekanismer som påverkar ungdomars val av högre utbildning och poängterar att dessa mekanismer är viktiga att beakta vid utformningen av skolrelaterade initiativ för yngre elever [10].

Skolpersonal som samhällsbyggare

Studien visar att deltagande lärare och studie- och yrkesvägledare fick en ökad förståelse för det dynamiska förhållandet mellan elevernas drömmar, tankar och färdigheter samt deras egen roll i att stödja och vägleda dem genom undervisning och aktiviteter. Det är ett lovande resultat som visar villighet att göra mer för att stödja eleverna i deras val av framtida yrken.

Skolan betonas som avgörande för att stödja elevernas framtida yrkesval, men endast fyra av tio respondenter säger sig aktivt utforska och stödja elevernas funderingar om detta. Kön, socioekonomisk bakgrund, etnicitet, uppväxtmiljö och föräldrarnas yrke och utbildningsnivå anses påverka hur eleverna formar sina framtida yrkesval (se figur 13-14).

Forskning framhåller betydelsen av att uppmärksamma mekanismer och faktorer som kan bidra till klyftan mellan barnens tidiga drömmar och det slutliga utfallet i deras yrkesliv. Det understryks att individens framgång och framtid inte enbart beror på deras egna ambitioner, erfarenheter och förmågor, utan också på samhälleliga faktorer och tillgängliga möjligheter [13-15].

Gapet mellan barnens framtida val och arbetsmarknadens förväntade behov

Studiens resultat pekar på ett gap mellan elevers drömmar och arbetsmarknadens förväntade behov. Skånes arbetsmarknadsprognos för 2035 [1] visar framförallt bristande tillgång på arbetskraft inom vård, omsorg och tekniska utbildningar. Prognosen indikerar även en behovsbalans för förskolelärare, läkare, och personer och utbildning inom data. Även nationellt presenterades en liknande prognos [20]. Barnens framtida yrkesambitioner i Skåne motsvarar inte dessa framtida kompetens- eller arbetsmarknadsbehov.

Barnens framtida yrkesval är begränsade till ett minoritet av SSKY kategorier (125 av 429 möjliga), där endast sex kategorier fick mer än 4 % av de ritade yrkena. Barns jobbförväntningar förblir relativt oförändrade trots de omvälvande förändringarna på arbetsmarknaden, såsom digitalisering, AI, globalisering och klimatförändringar [15-17; 21].

Enligt PISA-undersökningen [18] förväntar sig många tonåringar runtom i världen att arbeta inom en begränsad uppsättning yrken, vilket resulterar i en obalans mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden [16-17].

Det finns också en betydande andel yrken som barnen drömmer om att göra i framtiden som riskerar att automatiseras med AI och robotik, vilket förstärker klyftan mellan utbud och efterfrågan [22]. Utbildningsinsatser som ökar medvetenheten om dessa förändringar bör därför starta redan från tidig ålder.

För att öka motivationen och intresset hos alla elever för ämnen som är relevanta för samhällets behov är det nödvändigt med initiativ som startar redan från tidig ålder. Skolan bör vara en central plats för ett sådant initiativ och samarbete mellan olika aktörer behövs för att skapa effektiva program.

Insatser inom STEM-området bör ta hänsyn till elevernas drömmar om framtida yrkesval

Framtiden kommer att kräva en mer diversifierad arbetsmarknad med krav på STEM ämnena [16-17]. Investeringarna i STEM har ökat både i höginkomstländer och snabbväxande ekonomier som Kina och Indien [18].

Skånska elevers framtida yrkesval motsvarar inte i tillräcklig utsträckning de växande behoven inom områden som STEM, digital transformation och klimatanpassning. Endast ett av de tio mest populära yrkena, läkare, har direkt koppling till STEM. För pojkar har dock ytterligare tre av de tio mest önskade yrkena en indirekt koppling till STEM: gamer, bilmekaniker, och spelutvecklare.

Resultaten har även betydelse för Sveriges ekonomiska tillväxt, innovation och globala konkurrenskraft när det gäller förstärkning av STEM-kompetensen. Detta kräver målinriktade insatser och åtgärder redan från tidig ålder [19].

Drawing the Future - en potentiell förbyggande insats för barnens framtid

Att undersöka barns framtidsambitioner från tidig ålder ger viktig information om deras skolprestationer och beteendemönster. Tidigare studier visar att elever i lågstadiet med höga framtidsambitioner har mindre tendens att utveckla beteendeproblem [23]. Dessutom leder identifiering av framtidsambitioner i tidig ålder till en positiv självbild och framgång i skolan [24].

Skånska barns framtida drömmar i ett internationellt perspektiv

Den globala *Drawing the Future* studien [21] omfattade 20 000 elever i åldrarna 7-11 från 19 länder. Resultaten visade att trots variationer mellan länder tenderar barns yrkesval att följa traditionella könsmonster. Till exempel väljer pojkar ofta yrken som polis eller militär, medan flickor föredrar yrken som lärare eller sjuksköterska. Liknande monster ses även när det gäller intresset för STEM-yrken.

Skånes resultat visar en tydlig könsuppdelning i yrkesval, vilket är överraskande med tanke på Sveriges ranking bland de tio bästa länderna för jämställdhet enligt World Economic Forum [25]. Denna studie betonar vikten av att bekämpa könsstereotyper och främja en mer mångsidig syn på framtida yrkesval redan från ung ålder.

Globalt sett följer tendenser för STEM-ambitioner traditionella könsroller. Matematik och naturvetenskap är populära ämnen för både flickor och pojkar, förutom i Australien och Kina. I England är sport det mest populära yrket bland eleverna, följt av läkare och Youtuber, vilket liknar trenden i Skåne. Elever i England visar dock större intresse för STEM-yrken än eleverna i Skåne, men könsskillnader är tydliga, särskilt avseende intresset för STEM och yrket som läkare [21].

Föräldrar och andra familjemedlemmar utgjorde den primära influensen när eleverna uppgav att de

personligen kände någon som hade det yrket, med undantag för situationer i Uganda och Zambia, där lärare ofta var den främsta påverkaren. En intressant observation är att Skåne är den första studien som visar att media, inklusive sociala medier, internet, TV och film, har en större inverkan på elevernas framtida yrkesval i de fall familjen inte har påverkat [21].

Resultaten bekräftar internationella slutsatser om könsstereotyper som påverkar barns yrkesambitioner. Skillnader i populära yrken mellan England, Skottland och Skåne återspeglar könsstereotyper, trots Sveriges höga jämställdhetsrankning [25]. Därför är det viktigt att skolan genomför insatser för att bredda elevernas perspektiv på tillgängliga yrken och ge dem möjlighet att träffa personer som arbetar inom de yrken de inte drömmer om (än).

“Vetenskapskvinna”

Slutord

Drawing the Future Skåne visar en väg framåt för Sverige genom att systematiskt utforska barns drömmar och framtida yrkesval i unga år, vilket kan så frön för framtiden och ger stöd för att navigera dem i rätt riktning. Studiens genomförande tyder på ett starkt engagemang från arbetslivet och skolorna i Skåne för att stödja barnens karriärdömmar redan från en tidig ålder. Förhoppningen är att denna studie ska fungera som en inspiration för andra regioner att ta efter Skånes initiativ.

Denna studie ger en unik inblick i en åldersgrupp som sällan undersöks och pekar på områden där vår förståelse är begränsad. Det är hög tid att utvidga studien till fler regioner för att komplettera PISA-undersökningen och få en mer omfattande bild av elevernas framtidsperspektiv.

Tidiga insatser som vidgar elevernas syn på framtidsyrken är avgörande för att minska klyftan mellan arbetsmarknadens behov (efterfrågan) och tillgängliga kompetenser (utbud). Det krävs nyanserade åtgärder för att motverka könsstereotyper, särskilt inom STEM-yrken. Prioriteringar behövs för att bekämpa föräldrade könsroller i barns drömmar och framtidsvisioner.

Skolan har en central roll i att minska klyftan mellan arbetsmarknadens krav och elevernas framtidsperspektiv. Framtidens skolor behöver lärare som inte bara lyfter fram möjligheterna i elevernas egna framtid, utan också uppmuntrar till lärande bortom traditionell kunskapsförmedling. Initiativ som Drawing the Future inspirerar skola, lärare och studie- och yrkesvägledare att aktivt vägleda eleverna genom fantasifulla och problembaserade lärmiljöer för att utveckla deras problemlösningsförmåga och kritiska tänkande.

Skolbaserade insatser som introducerar elever till olika yrkesmöjligheter och låter dem interagera med yrkesverksamma inom dessa områden är effektiva för att bredda deras perspektiv. För att uppnå detta krävs ett brett samarbete mellan föräldrar, skolor, arbetsliv, kommuner, regioner, myndigheter, politiker, akademien och frivilligsektorn.

Barns framtida yrkesdrömmar är av central betydelse för ekonomi, arbetsmarknad, folkhälsan och global konkurrenskraft.

Prof. Sarah Wamala Andersson

“Ekonom”

Referenser

1. Region Skåne. (2022). Skåne 2035 – Utbildnings och arbetsmarknadsprognos. ISBN: 978-91-527-4385-0
2. Region Skåne. Skånes befolkningsprognos 2023-2032. <https://utveckling.skane.se/publikationer/regional-utveckling/skanes-befolkningsprognos/>.
3. Cooper, J., Masi, R., & Vick, J. (2009). Social-emotional development in early childhood. Columbia University, 10(8), 5–20.
4. Jacobs, J. E., Chhin, C. S., & Bleeker, M. M. (2006). Enduring links: Parents' expectations and their young adult children's gender-typed occupational choices. Educational Research & Evaluation, 12(4), 395–407.
5. Schwarzer, C., Grafe, N., Hiemisch, A. et al (2022). Associations of media use and early childhood development: cross-sectional findings from the LIFE Child study. Pediatr Res 91, 247–253. <https://doi.org/10.1038/s41390-021-01433-6>.
6. World Health Organisation (2019). Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/325147/WHO-NMH-PND-2019.4-eng.pdf>.
7. Common Sense Media (2017). The common sense census: media use by kids age zero to eight. <https://www.commonsensemedia.org/research/the-common-sense-census-media-use-by-kids-age-zero-to-eight-2017>.
8. Madigan, S., Browne, D., Racine, N., Mori, C. & Tough, S (2019). Association between screen time and children's performance on a developmental screening test. JAMA Pediatr. 173, 244–250.
9. Socialdepartementet (2023). Uppdrag om digital medieanvändning bland barn och unga. S2023/01669. Utfärdat 2023-05-11.
10. CSN, Rapport. (2022). Vad gör ungdomar efter gymnasieskolan? <https://www.uhr.se/publikationer/publikationsbutiken/vad-gor-ungdomar-efter-gymnasieskolan--uppfoljning-av-en-enkatundersokning-om-studieintresse-och-studiemedel/>
11. Bian, L., Leslie, S-J., and Cimpian, A. (2017). Gender stereotypes about intellectual ability emerge early and influence children's interests. Science 355 (6323), 389–391.
12. Universitets-högskolerådet. (2022) <https://www.uhr.se/publikationer/publikationsbutiken/vad-gor-ungdomar-efter-gymnasieskolan--uppfoljning-av-en-enkatundersokning-om-studieintresse-och-studiemedel/>
13. Ray, D. (2006). "Aspirations, poverty and economic change", in A.V. Banerjee, R. Bénabou and D. Mookherjee (eds): Understanding poverty (Oxford, Oxford University Press).
14. Robeyns, I. (2016). Capabilitarianism. Human Development and Capabilities, 17, 397–414.
15. Appadurai, A. (2004). The capacity to aspire: Culture and the terms of recognition. In V. Rao & M. Walton (Eds.), Culture and public action. Stanford, CA: Stanford University Press.
16. Gardiner D., & Goedhuys, M. (2020). Youth Aspirations and the Future of Work: A Review of the Literature and Evidence, ILO Working Paper 8. <https://www.ilo.org/static/english/intserv/working-papers/wp008/index.html>
17. OECD. (2020). Dream Jobs? Teenagers' Career Aspirations and the Future of Work. Retrieved from <https://www.oecd.org/education/dream-jobs-teenagers-career-aspirations-and-the-future-of-work.htm>
18. McKinsey report. (2023). Asia on the forefront of global change: On the cusp of a new era. <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-asia/future-of-asia-podcasts/asia-at-the-forefront-of-global-change-on-the-cusp-of-a-new-era>
19. Svenskt Näringsliv. (2024). Så blir Sverige bäst i EU- En STEM strategi för Sverige i topp. https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/utbildning/sa-blir-sverige-bast-i-eu-en-stem-strategi-for-sverige-i-topp_1207134.html
20. Arbetsförmedlingen (2022). Här är jobben att satsa på nu och om fem år. [Här är jobben att satsa på nu och om fem år - Arbetsförmedlingen \(arbetsformedlingen.se\)](https://arbetsformedlingen.se/Har-ar-jobben-att-satsa-pa-nu-och-om-fem-ar-)
21. Chambers, N., Kashefpakdel, E., Rehill, J., & Percy, C. (2018). Drawing the future: Exploring the career aspirations of primary school children from around the world (Education and Employers). Retrieved from www.educationandemployers.org/wp-content/uploads/2018/01/
22. Myndigheten för Yrkehögskolan. (2024). Artificiell intelligens på yrkehögskolans utbildningsutbud. <https://assets.myh.se/docs/publikationer/rapporter/artificiell-intelligens-paverkan-pa-yrkeshogskolans-utbildningsutbud.pdf>
23. Flouri, E. & Panourgia C. (2012). Do primary school children's career aspirations matter? The relationship between family poverty, career aspirations and emotional and behavioural problems. CLS Working Paper 2012/5.
24. Huber, L., Sloof, R., and Van Praag, M. (2012). The effect of early entrepreneurship education: Evidence from a randomized field experiment. European Economic Review, 72, 76–97.
25. World Economic Forum (2022). Global gender Gap Report. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2022/full/1-benchmarking-gender-gaps-2022/>

“Pizzabagare”

Bilaga 1.

Formuläret för elevernas ritaktivitet, fram- och baksidan

När jag blir stor vill jag bli:

Rita en bild av vad du vill jobba med när du blir stor. Om du ritat mer än en sak, ringa in din favoritbild. Du kan också beskriva i ord.

Känner du någon som har detta jobb (till exempel en släkting eller granne)? JA ☐ NEJ ☐

Om ja, vem är det?

Om nej, hur hörde du talas om jobbet?

Varför vill du jobba med detta när du blir stor?.....
.....

Tror du att du kommer att gå på en högskola? ☐ JA ☐ NEJ ☐ VET INTE

Vad tycker du om följande påståenden?

Håller med

Vet inte

Håller inte med

Jag kan välja vilket jobb jag vill när jag blir stor

Flickor och pojkar kan utföra samma jobb

Engelska, matematik och naturvetenskap är bra att lära sig för framtiden

Att studera är viktigt för mitt framtida jobb

Det finns många jobb att välja på mig när jag blir stor

Ditt namn:

.....

Jag identifierar mig som ☐ pojke ☐ flicka ☐ annat alternativ

Hur gammal är du? ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11

Vilket är ditt favoritämne i skolan?

.....

Vilket språk talar du hemma?

.....

Fylls i av din lärare:

Namn:

Skola:

☐ Kommunal ☐ Privat

Kommun:

Ev. skolområde

Bilaga 2.

Enkätfrågor till lärare och utbildningsprofessionella

Bakgrundsinformation

4. Välj ditt ansvarsområde eller roll som bäst beskriver ditt nuvarande arbete.

- Lärare
- Lärarassistent
- Skoladministratör
- Specialpedagog
- Studie- och yrkesvägledare

5. Ange antal år du har varit i ansvarsområdet/rollen du valde i ovanstående fråga.
Ange svaret i siffror utan text t.ex. 1, 0,5, 12

6. Ange i vilken regi din nuvarande skola drivs.

- Kommunal skola
- Friskola

Dina tankar om elevers framtid

7. Hur ser du på din roll i elevers funderingar kring sina framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och karriär?

Svara i dina egna ord på denna fråga.

8. Hur mycket funderar du på din roll i elevers funderingar kring sina framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och karriär?

- Våldigt mycket
- Ganska mycket
- Någorlunda mycket
- Ganska lite
- Våldigt lite

9. Känner du att du kan påverka rollen du beskrev i ovanstående fråga?

- Ja
- Nej
- Vet ej

10. Hur viktig är skolan, enligt dig, när det gäller att förbereda elever för framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och karriär?

Välj ett av följande.

- Inte alls viktig
- Något viktig
- Viktig Mycket
- Viktig
- Avgörande
- Vet ej

11. Ange ett eller fler exempel på hur du tror skolan förbereder elever för framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och karriär.

Det går bra att lämna fältet tomt om du inte kan ge ett exempel.

12. Har du tidigare arbetat specifikt med att uppmuntra elevers funderingar på jobb- och karriär?

- Ja
- Nej
- Vet ej

13. Beskriv eller ge exempel på metoder eller strategier du tidigare använt för att uppmuntra elevers funderingar på jobb och karriär.

Det går bra att lämna fältet tomt om du inte kan beskriva eller ge exempel.

14. Ange hur mycket du tycker att någon eller några av följande påverkar elevers funderingar på framtida drömmar och självförverkligande avseende jobb och karriär.

Välj ett alternativ för varje rad.

Rader:

Elevers kön

Elevers socioekonomiska bakgrund

Elevers etniska bakgrund

Elevers uppväxtmiljö

Föräldrarnas yrke

Föräldrarnas utbildningsnivå

- Påverkar inte alls
- Påverkar något
- Påverkar mycket
- Har avgörande påverkan
- Vet ej

Intresse och stöd

15. Behöver du stöd i din roll för att uppmuntra elevers funderingar på jobb och karriär?

- Ja
- Nej
- Vet ej

16. Ge exempel på vilket typ av stöd du behöver för att uppmuntra elevers funderingar på jobb och karriär.

Det går bra att lämna fältet tomt om du inte kan ge exempel.

17. Här kan du lämna kommentarer eller egna reflektioner kring projektets fokusområde, eller relaterade frågeställningar, om du vill.

Summary

Drawing the Future Skåne is the first study in Sweden to widely use this internationally established method in its schools. The study shows that:

- Pupils strongly believe they will be able to choose whatever job they wish when they become adults and that there will be many jobs to choose from. This belief does not appear to be influenced by gender or ethnicity (the latter based on the main language spoken in the home).
- Many students have clear goals for the future regarding their career choices. Students choose careers because they find it fun, want to help others, strive for financial success and care about people.
- There is a very weak connection between students' choice of future careers and both current (see Figure 17 below) and expected future (2035) demands.

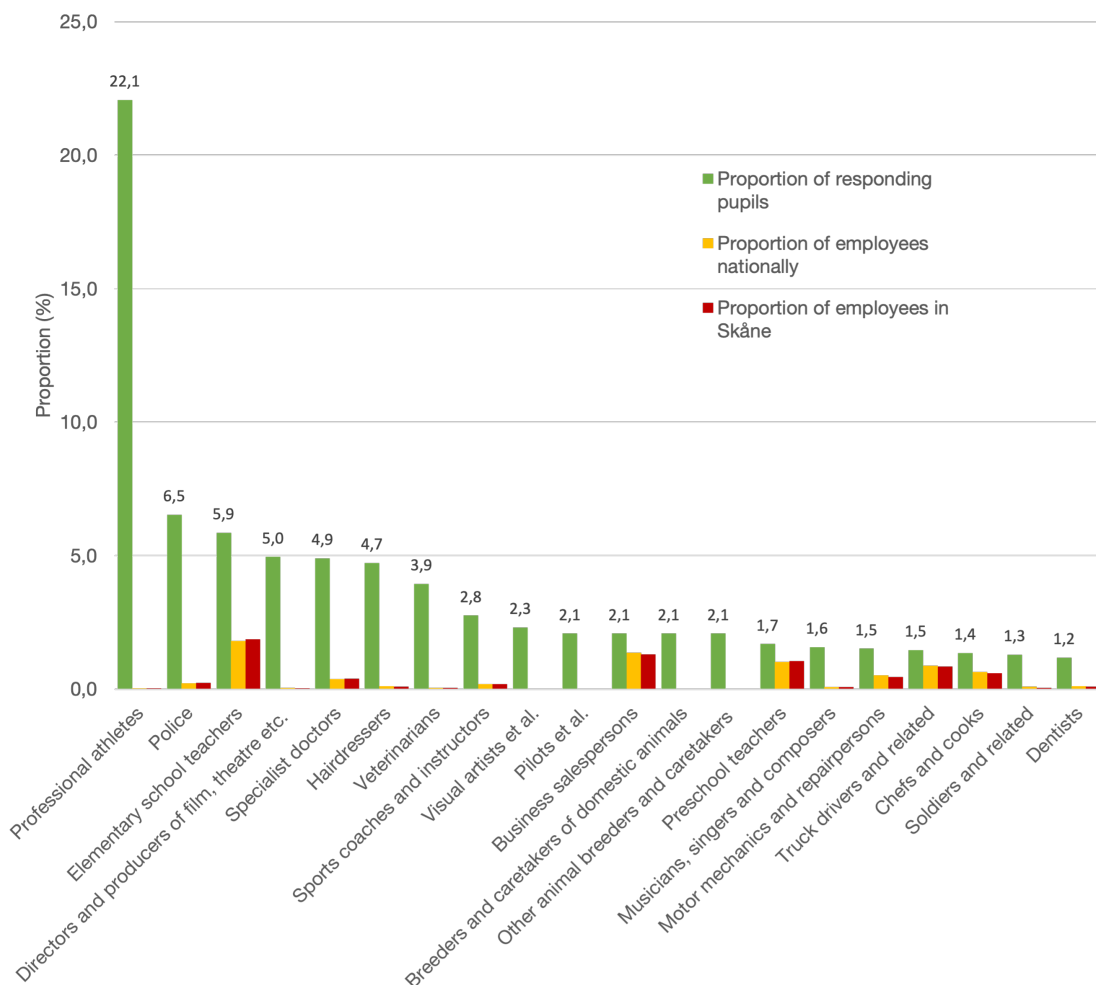

Figure 17. Proportion of desired future careers named by the pupils (n=1799), as well as the actual proportion of 16-64 year olds that currently have this career nationally and in Skåne, respectively. Presented as SSYK categories containing >1 % of the desired future careers named by the pupils.

- Pupils' choice of future professions shows a weak connection to the competence needs in the STEM area, green and digital transitions. This is despite the fact that many students believe that mathematics, English and science are important in order to get a future job.
- Media has a significant impact on students' dreams of future occupations, especially when they do not know anyone working in the occupation they are interested in. About half of the students indicated the media and online sources as the primary source of information regarding career choices. School is rarely mentioned as a source of inspiration.
- One in four students in the study knew someone who worked in the profession they wanted. Parents were the most common source in these cases.
- A large percentage of students express that school is important, but many were unsure whether they want to continue studying at college or university.

Clear group differences exist for certain aspects

- There are clear gender differences with stereotypical patterns among the children's job ambitions. Only a handful of occupations are chosen by both boys and girls to a reasonably similar extent. The top 10 choices for each gender were:

Girls	Boys
Hairdresser	Footballer
Teacher	Youtuber
Veterinarian	Police officer
Doctor	Hockey player
Police	Gamer
Footballer	Pilot
Animal caretaker	Soldier
Preschool teacher	Car mechanic
Artist	Doctor
Riding instructor	Game developer

- Girls are more influenced by their mothers and boys more by their fathers when it comes to choosing future jobs. The father and other male relatives generally have a greater influence on students' choice of future profession than mothers and other female relatives. This applies to both those who speak Swedish and those who speak other languages at home.
- Girls more often receive information about their desired occupation through friends/relatives or school, while boys more often receive information through media/online sources.
- Girls believe they can do the same job as boys, while boys and those who speak a language other than Swedish at home are somewhat more hesitant about this.
- When it comes to favorite subjects at school, a greater proportion of boys answer that they like sports, mathematics and science (NO), while a greater proportion of girls answer that they like crafts, art and English.

Teachers and career guidance counsellors want to do more

- Teachers and other participating school educators believe that the school plays a decisive role when it comes to supporting students in their future career choices, but only four out of ten say that they actively work with support in this regard.
- They clearly emphasize that gender, socio-economic background, ethnicity, growing up environment, parents' occupation and level of education all play a role in how students shape their future career choices.
- Teachers and other school educators who participated expressed that the study contributed to an increased understanding of the dynamic relationship between students' dreams, thoughts and skills and their own role in supporting and guiding students through teaching and various activities.

